

UN MOSSO AMB ÀNIMA DE CAPELLÀ

ENRIC MIRAMBELL I BELLOC El títol que encapçala aquest article és el mateix del llibre que aquesta setmana han presentat el seu autor, Joaquim Vidal, i l'editorial Curbet.

És el testimoni d'un capellà que, sentint-se perseguit, el mes d'agost de l'any 1936 va dissimular la seva condició, acollint-se com a mosso de la casa pairal de la família Vidal, a la Vall del Llémena. Però és a la vegada un episodi de la història de les dues generacions que precediren Joaquim Vidal i Perpinyà. I també s'hi reflecteix la vida i l'activitat en aquells paratges tan propers a la nostra ciutat i tan allunyats que semblaven estar en aquells tres anys de guerra. Mossèn Josep va anar anotant en una llibreta el que feia i el que pensava en aquelles circumstàncies excepcionals. I ara en Joaquim Vidal ho ha recollit en aquesta publicació que vol ser un homenatge al seu pare en complir-se el seu centenari.

El juliol del 1936 el jove vicari, davant la persecució contra tot el que afectava la religió, en la revolta que es produí com a conseqüència de la sublevació d'una part de l'exèrcit, ha de deixar la parròquia i refugiar-se en la seva casa familiar. Però passant els dies i veient-se també allí insegur, busca un refugi on passar més desapercebut. Canvia la casa familiar de Cassà de la Selva per la masia dels Vidal de Sant Gregori, aprofitant l'amistat d'ambdues famílies i la bona disposició dels Vidal.

El porten en tartana fins al pont de la Barca i des d'allí, amb un sac a l'esquena, emprèn el camí de la masia. Allí és rebut pels Vidal, pare i fill, els quals saben de què es tracta. I també són conscients del compromís que accepten i de les conseqüències que se'n poden derivar.

També és rebut afectuosament pels altres familiars que només saben que és un jove treballador que col·laborarà en les feines del camp. Potser intueixen que en aquella persona hi ha quelcom més que un nou mosso, però d'això no se'n parla, ja que són temps en què cal ser prudent i discret.

El jove prevere i ara novell mosso de pagès va aprenent les tasques agrícoles, mentre les seves mans s'endureixen i la seva pell adquireix noves tonalitats. Content de poder ser útil als seus acollidors. Però sense poder evitar la preocupació pel perill que es pot derivar de la seva presència en aquella casa. A la nit, i a amb la claror d'una espelma, va anotant les impressions del dia i deixant testimoni del seu estat d'ànim. Recorda en tot moment que és sacerdot de l'Església. Però ho ha d'amagar, encara que de cap manera negar-ho. En el seu bagatge hi portava el breviari i uns pocs llibres, entre els quals, algunes obres de Maragall i de Verdager, com també la Història de Catalunya. Tots els dies prega amb els salms. Però només una sola vegada celebra l'eucaristia, i ho fa tot sol. Aquesta celebració la troba estranya, per faltar-li la comunitat. Li sembla que no té sentit. En aquelles hores de solitud medita sobre la tragèdia que el país està vivint. No hi veu bons i dolents. No se sent dels uns ni dels altres. Només aspira que arribi la pau. No sent odi per ningú. Parla de perseguits, però no de perseguidors. Pensa en la responsabilitat que tots podem haver tingut en l'esclat d'aquell desgavell. I intueix que l'actuació dels homes d'Església no havia estat del tot l'adequada. Aquestes reflexions de mossèn Josep coincideixen amb les que per aquells mateixos dies deixava escrites en el seu refugi de Besalú un altre capellà, mossèn Damià Estela.

Mossèn Josep, el mosso del mas Vidal, s'esplaia en la lectura dels nostres poetes i en la història del nostre país. I en llegir els versos de mossèn Cinto, pensa què li hauria passat al

BIBLIOTECA PÚBLICA
SANT GREGORI
MIQUEL
MARTÍ
I POL

Recull de Premsa de la Vall del Llémena

poeta de Catalunya per la seva condició de sacerdot, si hagués viscut en les actuals circumstàncies?.

Mentre el país està suportant una guerra cruel, la vida al mas es va desenvolupant amb una certa normalitat. Les estacions es van succeint en el transcurs de l'any, marcant el ritme dels treballs del camp, però això no vol pas dir que no s'adonin del que està passant a poca distància d'allí. No tenen ràdio, ni reben cap periòdic, però quan en Josep o en Joan van a la barberia o al cafè del poble s'assabenten d'alguna novetat. També les poques persones que passen pel mas expliquen alguna cosa. El matalasser que va un dia refer els matalassos. El carreter que va a arreglar una roda del carro... porten notícies que moltes vegades són contradictòries. El que sí és ben conegut és la destrucció de temples i que les imatges i el mobiliari van a parar a la foguera. També els arriba la notícia que en algunes poblacions s'ha donat l'ordre de portar a un dipòsit, previ a la foguera, totes les imatges, llibres i estampes de caràcter religiós que hi hagi a les cases particulars. I també els arriba la notícia del gran nombre de sacerdots que han estat sacrificats, el cadàver d'alguns dels qual s'ha trobat en una cuneta d'aquells entorns.

Quan s'apropa al mas algun personatge desconegut sempre es mira amb recel i fins i tot amb certa por, especialment si és algú que va armat. En aquest casos és quan mossèn Josep pensa en el perill que ell representa per als seus benefactors. L'esgarrifa la possibilitat que per causa de la seva presència en el mas puguin ser perjudicats els membres de la família que tan benèvolament el manté com a mosso. Això és el que el té més preocupat.

El pare i el fill Vidal també són conscients del que els podria passar; malgrat tot, van fent la seva vida amb la màxima normalitat que permeten les circumstàncies.

Les dones del mas un dia van al mercat a Girona. Amb diners no poden comprar res. Però sí que amb els productes del camp i del corral poden intercanviar i proveir-se d'aquelles mercaderies que no donen els conreus ni el galliner.

Les anotacions de mossèn Josep s'acaben el dia 4 de gener del 1939, quan ja es veia proper el final de la guerra. En aquelles memòries no hi consta el desenllaç de la tragèdia però sabem que el mossèn reprengué la seva vida parroquial i que la cordial relació amb la família Vidal va continuar i que per això ara el nét d'en Josep i fill d'en Joan ha pogut donar a conèixer el que deixà escrit aquell mosso amb ànima de capellà. També sabem que quan el mossèn deixà el mas per tornar a la seva vida normal, pel camí no pogué veure l'església parroquial de Domeny, que a l'anada li havia servit de referent, ja que el 5 de febrer havia estat dinamitada.

Ni passar pel pont de la Barca que havia quedat mutilat en els seus dos extrems. Hagué de creuar el Ter per un pont de barques improvisat pels enginyeres militars.

El llibre que ens ofereix en Joaquim Vidal s'afegeix a l'abundant bibliografia sobre la guerra del 36. Però a diferència de molts altres, no és tendencios. No s'inclina d'un costat ni de l'altre. Precisament per això és més valuós. Constitueix un fidedigne testimoni de l'esperit d'un sacerdot i de la generositat i despreniment d'una família del nostre món rural en unes circumstàncies excepcionals i tràgiques.